

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ**Β' ΛΥΚΕΙΟΥ****ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1****ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ****ΚΕΙΜΕΝΟ****Η πικρή γνωριμία με τον ρατσισμό**

Δεν είναι εύκολο να είναι κανείς διαφορετικός, ιδίως όταν είναι παιδί. Η φυσική διαδικασία του μεγαλώματος παρουσιάζει ήδη αρκετά προβλήματα, τα οποία επιτείνονται αν ανακαλύψουμε ότι κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο αποκλίνουμε από τον μέσο όρο.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η οικογένειά μου ήταν διαφορετική. Οι γονείς μου μιλούσαν λίγα αγγλικά και αυτά με μια βαριά ιταλική προφορά. Το στυλ της ζωής μας ήταν ολοφάνερα διαφορετικό, ένα μικρό κομμάτι Μεσογείου στις ακτές της Αμερικής. Τρώγαμε διαφορετικά εξωτικά φαγητά. Οι συζητήσεις μας ήταν πιο ζωντανές και οι φωνές μας λίγο πιο δυνατές. Οι κινήσεις μας πιο έντονες. Ο κόσμος στον οποίο ζούσαμε ήταν σίγουρα πιο ξένος.

Σαν μικρό παιδί, ούτε ήξερα, ούτε με ενδιέφεραν, οι πολλές διαφορές μας. Τα παιδιά, από τη φύση τους, παραδέχονται τα πράγματα όπως είναι, λιγότερο έτοιμα να προσέξουν και πολύ

περισσότερο να κρίνουν τις διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους. Εκτός κι' αν έχουν επηρεαστεί από τους μεγάλους. Αυτό, όμως, άλλαξε όταν μπήκα στο Γυμνάσιο και ήμουν πια έφηβος.

Εκείνο τον καιρό ο πατέρας και η μητέρα, τους οποίους μέχρι τότε αγαπούσα χωρίς καμιά αμφισβήτηση, ξαφνικά με ενοχλούσαν. Γιατί δεν μπορούσαν να είναι σαν τους άλλους γονείς; Γιατί μιλούσαν με αυτή την αποκαλυπτική προφορά; Γιατί δεν μπορούσα να τρώω κορνφλέικς για πρωινό, αντί για φραντζολάκια και καφέ με γάλα; Γιατί δεν μπορούσα να παίρνω μαζί μου στο σχολείο, για κολατσιό, φυστικοβούτυρο και σάντουιτς με μαρμελάδα, αντί για καλαμαράκια; (**«Μπλιαξ»**, έλεγαν τα άλλα παιδιά, «Ο Μπουσκάλια τρώει τα πόδια του χταποδιού!»). Δεν υπήρχε κανένας τρόπος να γλιτώσω από το επώδυνο στίγμα να είμαι Ιταλός και γιος του Τούλιο και της Ρόζας Μπουσκάλια, ακόμη και το όνομά μου έγινε πηγή στενοχώριας για μένα.

Ήταν συνηθισμένο εκείνο τον καιρό να μας κολλάνε τις ταμπέλες **«μακαρονάς»** και «μετανάστης». Ποτέ δεν ήμουν απολύτως σίγουρος για το τι σήμαιναν αυτές οι δυο λέξεις, παρ' όλα αυτά ένιωθα το κεντρί τους. Πρωτόνιωσα αυτόν τον πόνο μια μέρα καθώς έφευγα από το σχολείο. Βρέθηκα ξαφνικά περικυκλωμένος από μια ομάδα παιδιών που μου φώναζαν αυτά τα λόγια.

Ένα απ' αυτά τα παιδιά μου πέταξε ένα κέικ. Η κρέμα και η ζάχαρή του έσκασαν πάνω στο πρόσωπο, στα μαλλιά και στα ρούχα μου. «Βρωμομετανάστη», φώναζαν. «Ο πατέρας σου είναι γκάνγκστερ στο Σικάγο και η μητέρα σου μασάει σκόρδα και συ είσαι γιος μακαρονά! Γιατί δεν τα μαζεύετε να πάτε από κει που ήρθατε;»

Μου φάνηκε ότι πέρασε μια αιωνιότητα ώσπου να απελευθερωθώ από τον κύκλο τους, αφού είχα φάει αρκετές σπρωξιές και μπουνιές. Ταπεινωμένος και κλαίγοντας έσπασα τον κλοιό και όρμησα σπίτι μου. Καθώς έτρεχα γεμάτος θυμό και πικρία, έκπληκτος και μπερδεμένος, ανακάλυψα ότι δεν είχα κάνει την παραμικρή προσπάθεια να τους ανταποδώσω τα χτυπήματα.

Μόλις έφτασα στο σπίτι κλειδώθηκα στο μπάνιο για να μη με δουν. Δεν μπορούσα ν' αντέξω την πιθανότητα να με δουν οι γονείς μου σ' αυτή την έξαλλη κατάσταση. Έπλυνα τις κρέμες που είχαν κολλήσει επάνω μου. Δεν μπορούσα να σταματήσω τα κλάματα και τα δάκρυά μου ανακατεύονταν με το αίμα στο πρόσωπο μου. Δεν μπορούσα να πιστέψω αυτό που μου συνέβη. Όλα φαίνονταν τόσο λάθος κι όμως τελικά ήμουν ανίκανος να κάνω ο,τιδήποτε γι' αυτό.

Τελικά ο πατέρας χτύπησε την πόρτα του μπάνιου. «Τι κάνεις εκεί μέσα; τι συμβαίνει;», με ρώτησε. Μόνο αφού εξάντλησε όλη του την ευγένεια και την πειθώ άνοιξα επιτέλους την πόρτα και τον άφησα να μπει.

«Τι συνέβη;», με ρώτησε αγκαλιάζοντάς με, «τι έχεις; τι σου συμβαίνει;». Μέσα στα προστατευτικά του χέρια, επέτρεψα στον εαυτό μου την ανακούφιση, που τόσο πολύ χρειαζόμουν. Έκλαψα με λυγμούς χωρίς να μπορώ να σταματήσω. Κάθισε μαζί μου στην άκρη της μπανιέρας και περίμενε ώσπου να ξαναβρώ τον έλεγχό μου. Ένα συντετριμμένο «εγώ» χρειάζεται πολύ περισσότερο χρόνο να γιατρευτεί από μια ανοιγμένη μύτη. «Τώρα πες μου τι συνέβη», μου είπε.

Του εξήγησα. Τελείωσα την ιστορία και περίμενα. Περίμενα ότι ο πατέρας μου θα έκανε ένα σχόλιο που θα με γιάτρευε αυτομάτως, ή ότι με μια άμεση ενέργεια θα με γαλήνευε και θα έλυne το πρόβλημα. Τον φανταζόμουν να φεύγει αμέσως για να βρει τους ψευτοπαλληκαράδες που με είχαν πληγώσει ή το λιγότερο για να βρει τους γονείς τους και να ζητήσει την τιμωρία τους. Αλλά ο πατέρας μου δεν κουνήθηκε.

«Εντάξει», είπε ήσυχα, «έγινε κι αυτό. Σε βρήκαν και σένα οι άνθρωποι που μας πληγώνουν και μας κάνουν να κλαίμε. Δεν μας ξέρουν κι' όμως μας μισούν. Οι δειλοί, που κάνουν τους δυνατούς μόνο όταν είναι πολλοί και τα βάζουν μαζί μας, γιατί ξέρουν ότι είμαστε λίγοι και δεν είμαστε σε θέση να τους αντιμετωπίσουμε. Ξέρω ότι σε πλήγωσαν, αλλά αυτό που έγινε δεν είχε εσένα σαν στόχο. Εσύ απλώς έτυχε να βρίσκεσαι εκεί. Μπορούσε να συμβεί στον καθένα μας».

«Μισώ που είμαι Ιταλός», του εξομολογήθηκα θυμωμένα, «θα ήθελα να είμαι ο,τιδήποτε άλλο!».

Ο πατέρας μου με κράτησε σφιχτά και η φωνή του ήταν τώρα δυνατή και απειλητική. «Να μη σε ξανακούσω να το λες αυτό ποτέ! Έπρεπε να είσαι περήφανος γι' αυτό που είσαι. Σκέψου λιγάκι ότι η Αμερική ανακαλύφθηκε και πήρε το όνομά της από έναν Ιταλό! Οι Ιταλοί κάνουν γλυκιά μουσική, τραγουδούν υπέροχα, ζωγραφίζουν τους ωραιότερους πίνακες, γράφουν αριστουργήματα και κτίζουν όμορφα κτίρια. Πώς μπορεί να μην είσαι περήφανος που είσαι Ιταλός; Και είσαι ακόμα πιο τυχερός, γιατί είσαι επίσης και Αμερικανός».

«Όμως ολ' αυτά δεν τα ξέρουν οι άλλοι», του αντιμίλησα, «θα προτιμούσα να είμαι σαν όλους τους άλλους».

«Ε λοιπόν, δεν είσαι! Ο Θεός δεν θέλησε να μας κάνει όλους ίδιους. Μας έκανε διαφορετικούς για να μπορεί ο καθένας να είναι ο εαυτός του. Ποτέ να μη φοβάσαι τις διαφορές. Η διαφορά είναι καλό. Θα σου άρεσε να είσαι σαν τα παιδιά που σ' έδειραν και σου φώναζαν αυτά τα πράγματα; Θα σου άρεσε να κάνεις τους άλλους να υποφέρουν και να κλαίνε; Δεν χαίρεσαι που διαφέρεις απ' αυτούς;» Θυμάμαι ότι το επιχείρημά του μου είχε φανεί αδύνατο, αλλά έμεινα σιωπηλός.

«Λοιπόν θα σου άρεσε;», επέμενε ο πατέρας μου, «θα ήθελες να είσαι σαν κι' αυτούς, σαν κι' αυτούς που σε πλήγωσαν;»

«Όχι».

«Τότε σκούπισε τα δάκρυά σου και να είσαι περήφανος γι' αυτό που είσαι. Μπορείς να είσαι βέβαιος ότι δεν θα είναι αυτή η τελευταία φορά που θα συναντήσεις τέτοιους ανθρώπους. Υπάρχουν παντού. Να τους λυπάσαι, αλλά να μην τους φοβάσαι. Πρέπει να είμαστε δυνατοί και πάντα περήφανοι για το ποιοι και το τι είμαστε, τότε κανείς δεν μπορεί να μας κάνει κακό».

Μου σκούπισε τα μάτια, έπλυνε το πρόσωπό μου, και μου είπε: «έλα τώρα, πάμε να πάρουμε λίγο ψωμί με βούτυρο και να το φάμε στον κήπο».

Αν και δεν βρήκα την εξήγηση του πατέρα μου πολύ ικανοποιητική, κατά κάποιο τρόπο μ' έκανε να νιώσω καλύτερα. Ίσως το γεγονός ότι με πήρε στην αγκαλιά του, με άκουσε και με αγαπούσε να ήταν αρκετό. Ήμουν ακόμη απογοητευμένος από τους ανθρώπους που είχαν την ικανότητα να είναι τόσο σκληροί, που επέμεναν να χρησιμοποιούν τους άλλους σαν **αποδιοπομπαίους τράγους** για τις δικές τους **ανεπάρκειες**, και ακόμη περισσότερο γιατί τους αφήναμε ατιμώρητους.

Αργότερα, η εμπειρία μου μού δίδαξε ότι δεν ήμουν μόνος, ότι αυτές οι επώδυνες συγκρούσεις, και ακόμη χειρότερες, είχαν συμβεί και στους Εβραίους φίλους μου, τους Μεξικανούς φίλους μου, τους Μαύρους, τους Καθολικούς, τους Προτεστάντες και τους ανάπηρους φίλους μου.

Ο πατέρας μου είχε δίκιο, όταν μου μάθαινε ότι όσο υπάρχει άγνοια θα υπάρχει και αδικία, όσο υπάρχουν αυτοί που ασυνείδητα μισούν τον εαυτό τους θα υπάρχουν και διώξεις. Έτσι είναι δυστυχώς η ζωή, οι αποδιοπομπαίοι τράγοι ανήκουν συνήθως σε μια μειονότητα.

Όμως ο πατέρας θεωρούσε σαν τη μεγαλύτερη πρόκληση να μπορείς να αγαπάς τους εχθρούς σου. «Φέρ' τους στο σπίτι Φελίτσε», μου έλεγε, «όταν μας γνωρίσουν δεν θα μπορούν να μην μας αγαπούν».

Βεβαίως ο πατέρας μου δεν έλυσε το πρόβλημα της μισαλλοδοξίας, εκείνο το ηλιόλουστο καλιφορνέζικο απόγευμα που τρώγαμε ψωμί με βούτυρο στον κήπο. Αλλά κάτι στην εξήγησή του, στη δύναμη και την αποφασιστικότητά του, συνέχισε πάντα να με βοηθά να δω τη **μισαλλοδοξία** και τις διακρίσεις όπως πραγματικά είναι: ένα καταφύγιο για την αδυναμία και την άγνοια. Την παραδοχή και την κατανόηση τις περιμένουμε μόνο από τους δυνατούς.

Λεό Μπουσκάλια
«Ο Πατέρας μου»
Μετάφραση: Καλλιόπη Δ. Πατέρα

Θεματικοί Κύκλοι Λυκείου, σσ. 232 -235

Κατανόηση περιεχομένου και μορφής

1. Να σχολιάσετε το επικοινωνιακό πλαίσιο του κειμένου σε συντομία (πομπός, δέκτης, μήνυμα, ιστορικότητα κειμένου: πληροφορίες που γνωρίζετε για τον δημιουργό, την καταγωγή του, τον τόπο διαμονής του, την περίοδο της ζωής του στην οποία αναφέρεται.)
2. Να γράψετε τρεις (3) – τέσσερις (4) διαφορές που θεωρούσε ο Λεό Μπουσκάλια ότι είχε με τους συμμαθητές του.
3. Τι νομίζετε είναι αυτό που κάνει ενδιαφέρον αυτό το κείμενο;
4. Ποια είναι η συμπεριφορά της μαθητικής ομάδας απέναντι στο μετανάστη συμμαθητή τους; Ποια στοιχεία διαφορετικότητας τους ωθούν σ' αυτή τη συγκεκριμένη συμπεριφορά;
5. Ποια είναι η αντίδραση του νεαρού μετανάστη στην επιθετικότητα των συμμαθητών του;
6. Με ποια στάση και με ποια επιχειρήματα προσπαθεί ο πατέρας να ανατρέψει τα αρνητικά συναισθήματα, που τείνει να δημιουργήσει ο γιος του για την ταυτότητά του;

7. Ποια άποψη διαμόρφωσε μεγαλώνοντας για τον ρατσισμό και τους ρατσιστές ο Λεό Μπουσκάλια;
8. Ποια είναι η λειτουργία των εισαγωγικών στα πιο κάτω παραδείγματα του κειμένου:
α) «μπλιάξ» και β) «μακαρονάς».
9. Σε ποιο κειμενικό τύπο θα εντάσσετε το πιο πάνω κείμενο; Να αναφέρετε δύο (2) τουλάχιστον γλωσσικά χαρακτηριστικά του κειμενικού τύπου για να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
10. Να υπογραμμίσετε στο κείμενο συνδετικές λέξεις/φράσεις που ενισχύουν τη συνοχή του κειμένου.
11. Να βρείτε (τουλάχιστον 5) λέξεις/φράσεις που σχετίζονται με τον ρατσισμό και στη συνέχεια, να τις χρησιμοποιήσετε για να δημιουργήσετε δικές σας προτάσεις.
12. Να αναδιηγηθείτε προφορικά τα σημαντικότερα, κατά τη γνώμη σας, σημεία του κειμένου.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Να επιλέξετε μία από τις πιο κάτω εργασίες.

ΕΡΓΑΣΙΑ	ΡΟΛΟΣ	ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ	ΜΟΡΦΗ	ΘΕΜΑ	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ, ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΕ ΣΥΝΕΧΗ ΛΟΓΟ
1	Συντάκτης σε μαθητική εφημερίδα	Μαθητές /τριες Λυκείου	Άρθρο	«Ο ρατσισμός, ένα διαχρονικό και πάντα επίκαιρο θέμα»	Ως συντάκτης της μαθητικής εφημερίδας του σχολείου σου καλείσαι να γράψεις ένα άρθρο (έκταση: 300 - 350 λέξεις) με θέμα: «Ο ρατσισμός, ένα διαχρονικό και πάντα επίκαιρο θέμα».

2	Δημοσιογράφος	Συμμαθητές /τριες	Ρεπορτάζ	Σχολικός ρατσισμός	Ως δημοσιογράφος της ηλεκτρονικής μαθητικής εφημερίδας, καλείσαι να δημιουργήσεις ένα ρεπορτάζ (διάρκειας 2'-3') με θέμα τον σχολικό ρατσισμό. Το ρεπορτάζ σου θα αναρτηθεί στη θεματική ενότητα <i>Κοινωνικά Θέματα</i>
3	Μικρός καλλιτέχνης/ ποιητής	Αναγνώστες Λογοτεχνικού περιοδικού	Ποίημα	Για τον ρατσισμό	Να γράψετε ένα ποίημα για τον ρατσισμό. Μπορείτε να το μελοποιήσετε